

10. INTERNA KONFERENCIJA | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
ZA DOKTORANDE | PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ

2024

DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ

10. interna konferencija za doktorande

geo_doc

05. 07. 2024.

PMF – Geografski odsjek

Trg Marka Marulića 19/II

Izdavač

Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Marulićev trg 19, PP 595, 10 000 Zagreb, Hrvatska

Za izdavača

Ivan Čanjevac

Urednice

Borna Fuerst Bjeliš

Sanja Faivre

Urednički odbor

Sanja Faivre, Borna Fuerst Bjeliš, Aleksandar Lukić, Vuk Tvrтко Opačić,
Danijel Orešić, Petra Radeljak Kaufmann, Zoran Stiperski, Ivan Zupanc

Vizualni identitet

Studio Kanu – Barbara Bjeliš

Dizajn knjižnog bloka i grafička priprema

Ivan Leonardo Zagoda

ISBN

978-953-6076-13-0

Tisak

Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb

Naklada

45 primjeraka

Fotografije: Ivana Telinec

2024

Program

09:30 Otvaranje i uvodna riječ

Izv. prof. dr. sc. Ivan Čanjevac
Pročelnik Geografskog odsjeka

Prof. dr. sc. Borna Fuerst Bjeliš
Vijeće doktorskog studija

09:45 Pozvano predavanje

Izv. prof. dr. sc. Simon Kušar
Oddelek za geografijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Slovenija

Kako mjeriti i vrednovati regionalni razvoj:
iskustva iz Izvješća o regionalnom razvoju Slovenije 2018.-2022.

Diskusija

10:30 - 10:45 **Pauza**

geo_doc

10. INTERNA KONFERENCIJA
ZA DOKTORANDE

DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
PROSTOR, REGIJA, OKOLIS, PEJZAZ

2024

Usmena izlaganja

Moderator: prof. dr. sc. Zoran Stiperski

10:45 **Mario Gregar, 1. godina**

Pristup procjeni urbane održivosti

11:10 **Petra Furčić, 1. godina**

Koncept urbane otpornosti na primjeru gradova Primorske Hrvatske

11:35 **Teodor Macan, 2. godina**

Sekundarno stanovanje kao čimbenik turističke gentrifikacije u gradskoj regiji Pule

12:00 **Danijel Bačan, 1. godina**

NATO u znanstvenim istraživanjima 21. stoljeća - primjer Zapadnog Balkana

Diskusija:

nakon svakog usmenog izlaganja u trajanju od 15 minuta je diskusija do 10 minuta

12:25 – 12:45 **Pauza**

Prezentacija postera

Moderator: prof. dr. sc. Zoran Stiperski

12:45 **Ahmed Džaferagić, 2. godina**

Prostorni raspored, značajke i temeljni čimbenici geneze ponikava u Bosni i Hercegovini

13:00 **Martina Miljak, 2. godina**

Vitalna statistika podijeljenoga društva - slučaj BiH (2013.-2022.)

13:15 **Andrija Mišetić, 2. godina**

Kriteriji izdvajanja otočnih gradova u Republici Hrvatskoj

Diskusija:

nakon svake prezentacije postera u trajanju od 10 minuta je diskusija 5 minuta

Završetak 13:30

10. INTERNA KONFERENCIJA ZA DOKTORANDE | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE: PROSTOR, REGIJA, OKOLIS, PEJZAZ

2024

Mario Gregar, 1. godina

Savjetnik: izv. prof. dr. sc. Vedran Prelogović

Pristup procjeni urbane održivosti

Ključne riječi: urbana održivost, dimenzije održivosti, urbanizacija, ITU mehanizam, Hrvatska

Usmjeravanje urbanog razvoja prema održivosti jedan je od glavnih ciljeva urbanih politika EU. Kako bi se osiguralo aktivno praćenje ostvarenja cilja na svim razinama, donositelji odluka i praktičari koriste se metodama procjene urbane održivosti, a koje se najčešće temelje na kvantitativnim

i kvalitativnim pokazateljima (Bourdic i dr., 2012, Kitchin i dr., 2015, Dizdaroğlu, 2017, Garau i Pavan, 2018, Sharifi, 2021, i dr.). Pomoću pokazatelja razvijaju se vodiči za upravljanje projektima i politikama održivosti, alati za simulaciju i pra-

ćenje, metode procjene i dr. (Jensen i Elle, 2007). Međutim, sam način korištenja setova pokazatelja ovisi o okviru procjene urbane održivosti (eng. *Urban Sustainability Framework*) i načinu na koji se ono strukturira (Alberti, 1996, Munda, 2005, Masnavi, 2007, Neuman i Churchill, 2015, Michalina i dr., 2021, i dr.). Neki autori identificiraju problem nedovoljne preciznosti i različite interpretacije održivosti što utječe na brojnost takvih okvira i odabir pokazatelja (Bohne i dr., 2015, Sharifi i Yamagata, 2017, Cohen, 2017, Yigitcanlar i dr., 2018, Watrobski i dr., 2022). Većina autora potvrđuje visoku razinu tripartitnog shvaćanja urbane održivosti kroz

10. INTERNA KONFERENCIJA | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
ZA DOKTORANDE | PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ

2024

tradicionalne dimenzije održivosti: okoliš, društvo i gospodarstvo. Pojedini autori proširuju svoje okvire uvrštavanjem i drugih dimenzija (kao što su kulturna, institucionalna, upravljačka i sl.), ovisno o istraživanju (Ameen i dr., 2014, Kaur i Garg, 2019, Requena i Vanhuysse, 2022, i dr.). Pritom je teritorijalna dimenzija, koja je važna za provedbu ITU mehanizma u Hrvatskoj, nedostavno zastupljena, iako postoje istraživanja koja podupiru njenu primjenu (Dempsey i dr., 2011, Dao i dr., 2017, Zaucha i Böhme, 2020, i dr.). Procjena urbane održivosti u Hrvatskoj nije razvijena, već se kroz ITU mehanizam koristi vrlo jednostavan oblik kriterija razvoja. Glavnu

barijeru čine nedovoljno razvijeni sustavi podataka (Pedro i dr., 2019, Dao i dr., 2017, Kitchin i dr., 2015, i dr.). Kako bi se zaobišao taj problem, ali i problem nedovoljne svijesti o važnosti održivog urbanog razvoja, potrebno je stvoriti alat koji će pomoći donositeljima odluka u objektivnijem odlučivanju o projektima urbanog razvoja. Cilj istraživanja je identificirati i oblikovati efikasni model procjene urbane održivosti, primjenjiv na ITU mehanizam u Hrvatskoj, sa svrhom objektivnog donošenja odluka o održivim projektima urbanog razvoja.

10. INTERNA KONFERENCIJA ZA DOKTORANDE | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE: PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAZ

2024

Petra Furčić, 1. godina

Savjetnik: izv. prof. dr. sc. Vedran Prelogović

Koncept urbane otpornosti na primjeru gradova Primorske Hrvatske

Ključne riječi: urbana otpornost, grad, urbanizacija, Primorska Hrvatska

Urbana otpornost je sposobnost grada ili urbanog područja da se prilagodi, oporavi i učinkovito nosi sa suvremenim izazovima (Ribeiro i dr., 2019). Kako bi se dao odgovor na pitanje što grad čini otpornim i na koji način mjeriti urbanu otpornost, autori izdvajaju različite čimbenike i aspekte

otpornosti, najčešće uključujući ekološke, društvene, ekonomske i institucionalne (Figueiredo i dr., 2018). Pritom se postojeće metode procjene otpornosti značajno razlikuju, ovisno o prostornom kontekstu, ciljevima istraživanja i

dostupnim pokazateljima (Meerow i dr., 2016). Većina autora potvrđuje kompleksnost koncepta urbane otpornosti, osobito s metodološkog aspekta (Gaber i dr., 2022).

Koncept urbane otpornosti posebno je relevantan za mediteranski prostor (Feleki i dr., 2018). Naime, mediteranski prostor se suočava s dinamičnom i intenzivnom urbanizacijom, prekomjernim turizmom te izazovima povezanima s klimatskim promjenama, uključujući porast razine mora, toplinske valove i požare koji su sve češći. Stoga urbana otpornost postaje sve važniji koncept u razumijevanju promjena i naporima da mediteranski gradovi zadrže svoju

10. INTERNA KONFERENCIJA
ZA DOKTORANDE

DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ

2024

vitalnost. S obzirom na specifičnost mediteranskog prostora, prostorne strukture gradova, ekonomija i drugih obilježja, važno je osigurati da alati mjerenja urbane otpornosti budu prilagođeni tim potrebama kako bi bili učinkoviti.

U kontekstu hrvatskih strateško-planskih dokumenata, urbana otpornost se najčešće veže uz otpornost gradova na klimatske rizike, ne uzimajući u obzir širinu koncepta (Zlatar Gamberožić i dr., 2021). Cilj doktorskog rada je istražiti relevantne faktore urbane otpornosti i izraditi tipologiju gradova Primorske Hrvatske prema urbanoj otpornosti.

geo_doc

10. INTERNA KONFERENCIJA | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
ZA DOKTORANDE | PROSTOR, REGIJA, OKOLIS, PEJZAZ

2024

Teodor Macan, 2. godina

Savjetnik: izv. prof. dr. sc. Vedran Prelogović

Sekundarno stanovanje kao čimbenik turističke gentrifkacije u gradskoj regiji Pule

Ključne riječi: turizam, gentrifkacija, turistička gentrifkacija, gradske regije, Pula

Gentrifikaciju je kao pojam u znanstvenu literaturu 1964. godine uvela britanska sociologinja Ruth Glass (Glass, 1964), koja je pojmom „gentrifkacije“ označila transformaciju i revitalizaciju siromašnih dijelova Londona kupovinom tamošnjih nekretnina od strane stanovništva srednjeg i visokog dohotka, a koja

za posljedicu ima cjenovno i prostorno „istiskivanje“ siromašnijeg stanovništva iz takvih dijelova grada (Glass, 1964; prema Lees, 2012). Gentrifikacija je s vremenom prerasla u jedan od značajnijih predmeta istraživanja i rasprava unutar

urbane geografije te shvaćana kao proces svojstven urbanom prostoru (Phillips, 2009). Međutim, porastom znanstvenog interesa za istraživanjem gentrifkacije, sve je uvrježenije postajalo stajalište kako taj proces ne samo da nadilazi uske okvire koje mu je Glass zadala, već da se gentrifkacija javlja i u drugim prostornim kontekstima (u rubnim dijelovima grada, gradskoj okolici, ruralnim prostorima, i dr.) (Phillips, 2009; Atkinson, 2012; Lees, 2015) te da ona nije samo rezultat prilagodbe tržišta na promjene u preferencijama i okolnostima na strani potrošača, već posljedica nadmetanja različitih društvenih skupina za prostorom, zarad kapitalizacije

nad istim (Smith, 1979; Clark, 2005; Slater, 2009; Gray i Wyly, 2020).

Na tragu je navedenog američki sociolog Kevin Gotham oblikovao koncept „turističke gentrifikacije“, vrstu gentrifikacije koja se javlja u turistificiranim područjima gdje su turizam i potencijalna zarada od istog ključni pokretači ulaganja u izgrađeni prostor (Gotham, 2005). Iako je Gotham kao vodeće „gentrifikatore“ u svom istraživanju u New Orleansu istaknuo velike korporacije, pojava Airbnb-a i sličnih digitalnih platformi približila je mogućnost turističkog iznajmljivanja većem broju investitora, povezala lokalnu ponudu turističkog smještaja s međunarodnom potražnjom za istim te tako ubrzala prenamjenu stambenog fonda (kao i pojavu gentrifikacije) diljem svijeta.

Prvi rezultati ovog istraživanja upućuju na naznake djelovanja turističke gentrifikacije i na prostoru gradske regije Pule. U posljednja dva desetljeća značajno je porastao broj i udio stambenih jedinica koje

se ne koriste za stanovanje (2001. 12,6 %; 2021. 24,5 %), dok je s druge strane uočeno pogoršanje demogeografskih kretanja i struktura u većini naselja u odnosu na prethodna razdoblja. Nadalje, i prvi rezultati analize ortofotografskih snimaka te katastarskih podataka odražavaju neka obilježja turističke gentrifikacije - u Općini Svetvinčenat, na periferiji gradske regije, samo 18,5 % kuća izgrađenih u razdoblju 2011.-2022. imalo je (barem jednog) vlasnika prijavljenog u naselju (starije kuće: 62,5 %), dok je zato čak 80,5 % od tih kuća imalo bazen. Glavni cilj ovog istraživanja je, stoga, utvrditi povezanost opisanih promjena u načinu korištenja stambenog prostora i nedavnih negativnih demogeografskih trendova u gradskoj regiji u kontekstu turističke gentrifikacije, a što će se u daljnjem tijeku istraživanja nastojati postići korištenjem više kvantitativnih metoda analize te metodom intervjua.

10. INTERNA KONFERENCIJA ZA DOKTORANDE | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE: PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ

2024

Danijel Bačan, 1. godina

Savjetnik: izv. prof. dr. sc. Jelena Lončar

NATO u znanstvenim istraživanjima 21. stoljeća - primjer Zapadnog Balkana

Ključne riječi: NATO savez, Zapadni Balkan, 21. stoljeće, znanstvena istraživanja

NATO savez predstavlja najveći vojno-politički savez u današnjem svijetu te trenutno broji 32 članice. Postojanje dugo 75 godina ovaj Savez čini jednim od najdugovječnijih vojnih saveza u ljudskoj povijesti. Iako je nastao kao vojnih savez u sklopu Hladnog rata, svoje je prvo vojno djelovanje zapravo imao 1990-ih na području bivše Jugoslavije (Vukadinović i dr., 2007). Usprkos brojnim zazivima za raspuštanje Saveza nakon kraja Hladnog rata, Savez je nakon početka otvorenog sukoba Rusije i Ukrajine 2022. godine još veći privlačni faktor državama, koje se nalaze oko granica Saveza.

U 1990-im kreira se toponim Zapadni Balkan, koji tada prostorno obuhvaća države bivše Jugoslavije (bez Hrvatske) s dodatkom Albanije (Milardović, 2000). NATO je tako svoja prva vojna djelovanja ostvario u Bosni i Hercegovini (1992.), Srbiji (1999.), Kosovu (1999.), Crnoj Gori (1999.) i Sjevernoj Makedoniji (2001.). Savez je, ipak, ostao najzapamćeniji po bombardiranju tadašnje SR Jugoslavije 1999. godine (Kurečić, 2011). U 21. stoljeću napisan je cijeli niz knjiga i znanstvenih članaka sa tematikom uključivanja NATO-a u vojne sukobe na prostoru Zapadnog Balkana. Tako Čehulić Vukadinović (2009) navodi kako se jugoistok Europe približava NATO-u kroz javnu, ali i tajnu suradnju. U 2009. godini NATO prihvaća Hrvatsku i Albaniju kao svoje članice, Crna Gora savezu se pridruži-

la 2017. godine, a Sjeverna Makedonija 2020. godine. Luša (2012) razmatra ovo širenje kroz racionalističku i konstruktivističku teoriju međunarodnih odnosa te sugerira kako je NATO sigurna opcija za države regije. Nadalje, hrvatski autori Barić (2004), Begović (2014) i Biljecki (2006) navode kako za Hrvatsku NATO članstvo siguran i jasan put. Busterud (2015) govori o nužnosti reforme vojski država Zapadnog Balkana, a već je prije Grillot (2010) naveo kako je u regiji potrebno razviti sigurno okruženje za budućnost. Nekadašnji zapovjednik NATO postrojbi na Kosovu Blease (2010) progovara o lekcijama koje bi NATO trebao naučiti kroz vojne operacije u Zapadnom Balkanu. Dosadašnji radovi uglavnom donose rezultate koji idu u smjeru jačanja euroatlantizma i isticanja tog puta kao jedinog ispravnog za države regije. Danas se, ipak, nameću i opcije koje nisu povezane sa članstvom u NATO-u, poput proglašene srpske vojne neutralnosti. Komparacijom dosadašnjih istraživanja utvrđuje se dosta pozitivan pogled na euroatlantski put regije, no trenutna složena geopolitička slika svijeta regiju stavlja u nezavidan položaj jačanja lojalnosti NATO-u ili biranja drugog geopolitičkog puta.

Kroz ovaj se rad razlaže pet dimenzija NATO djelovanja na području Zapadnog Balkana: politička, vojna, ekonomska, civilna i medijska. Za svaku je dimenziju pronađeno po deset znanstvenih članaka; pet iz hrvatske znanstvene publicistike i pet iz strane publicistike. Svi članci detaljno su iščitani te su komparativnom analizom uspoređeni prema metodologiji istraživanja, teorijskom okviru, vrsti članaka te temeljem prostornog i vremenskog obuhvata. Cilj je ovoga pristupa bio prikazati sveopći NATO utjecaj na neki prostor u odnosu na ustaljenje političko-vojne poglede djelovanja ovoga Saveza. Rezultati rada pokazuju kako NATO ima veliku povijest odnosa prema regiji Zapadnog Balkana te kako u znanstvenoj publicistici zaista postoji veliki broj radova posvećenih različitim dimenzijama djelovanja NATO saveza. Upravo će se i kroz budući doktorski rad tih pet dimenzija istraživati odvojeno, kako bi se, u konačnici, mogli uspoređivati dosadašnji rezultati znanstvenih istraživanja s budućima.

Ahmed Džaferagić, 2. godina

Savjetnik: prof. dr. sc. Neven Bočić

Prostorni raspored i gustoća ponikava na području Bosne i Hercegovine

Ključne riječi: krš, ponikva, gustoća ponikava, GIS, Bosna i Hercegovina

Radom je obuhvaćeno područje Bosne i Hercegovine koje odlikuje velika zastupljenost topljivih stijena i u njima oblikovanog krša. Smatra se da je krš zastupljen na oko 2/3 površine te države (Jovanović i Avdagić, 1981). Jedan od najčešćih površinskih oblika reljefa u tomu kršu su ponikve. To su zatvorene udubine okruglog ili elipsastog ocrta, najčešće promjera od nekoliko do više desetaka metara, a često i mnogo veće. Prvenstveno nastaju kao posljedica djelovanja meteorske vode na površinu topljivih stijena (Ford i Williams,

2007). Prema načinu postanka razlikuju se normalne ili ponikve ubrzane korozije, urušne, ponikve usjedanja te sufozijske ponikve (Bondesan i dr., 1992; Sauro, 2003). Brojnost, veličina i oblik ponikava ovise o brojnim čimbenicima. Favre (1992) navodi četiri osnovna čimbenika koji utječu na intenzitet njihove pojave, a to su: litološki, strukturni, tektonski, klimatski. U brojnim radovima se istražuje uticaj tih, a dodatno i morfometrijskih čimbenika reljefa na gustoću ponikava (npr. Bočić, 2015; Marković i dr., 2016).

Cilj ovog rada je utvrditi prostorni raspored i gustoću ponikava na području Bosne i Hercegovine,

te kako to ovisi o geološkoj građi i sastavu terena i morfometrijskim obilježjima reljefa. Istraživanje je provedeno u GIS okruženju i na temelju izvornih baza podataka. Podaci o položaju ponikava preuzeti su s topografske karte mjerila 1:25.000. U GIS bazi je svaka ponikva predstavljena točkom bez obzira na oblik, dubinu, veličinu, starosnu generaciju i drugo, a prema postupku kojeg je opisao Pahernik (2012). Iz te prostorne baze izrađene su karta prostornog rasporeda i karta gustoće ponikava. GIS baza podataka o geološkoj građi i sastavu izrađena je na temelju Osnovne geološke karte mjerila 1:100.000.

Prema korištenim topografskim kartama u istraživanom području postoji 434.545 ponikava. Najviše ih je u tzv. dubokom kršu,

tj. jugozapadno od linije Bihać – Šipovo – Gacko (gotovo 2/3). Prema kernel metodi najviša gustoća iznosi 261 ponikva/km² (Ljut južno od Ljubinja). Gustoća je veća na vapnencima u odnosu na dolomite za oko 30 %. Rasjedi i ponikve ne pokazuju značajnije podudaranje. Komparativna analiza s općim morfometrijskim parametrima pokazuje da je najviše ponikava unutar hipsometrijskog razreda 900-1000 m, na umjereno nagnutim padinama (6-12°), umjereno raščlanjenom reljefu (101-300 m/km²) i na padinama sjeveroistočne ekspozicije.

10. INTERNA KONFERENCIJA | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
ZA DOKTORANDE | PROSTOR, REGIJA, OKOLIS, PEJZAZ

2024

Martina Miljak, 2. godina

Savjetnik: prof. dr. sc. Zoran Stiperski

Vitalna statistika podijeljenoga društva - slučaj BiH (2013.-2022.)

Ključne riječi: Bosna i Hercegovina, vitalna statistika, prirodni pad, demografsko starenje, konstitutivni narodi

Bosanskohercegovačko društvo obilježava jedinstven mozaik etničkih identiteta i multikulturalnost proizašla iz složene povijesti i bogatoga kulturnoga naslijeđa naroda koji žive na tlu Bosne i Hercegovine. Obilježja koja čine jedinstveni društveni mozaik ujedno su i temelj dubokih podjela na svim društvenim i političkim razinama koje posljedično onemogućavaju razvoj i napredak države. Istodobno, izrazito nepovoljna demografska kretanja, prije svega negativna prirodna promjena, starenje stanovništva i iseljavanje te, posljedično, smanjenje kontingenta stanovništva

u radno sposobnoj i reproduktivnoj dobi determiniraju opći razvoj države te dodatno oblikuju društvenu i gospodarsku sliku zemlje. Izostanak popisa stanovništva nakon 2013. godine otežava uvid u stanje društva i kreiranje razvojnih planova, a sustavna znanstvena istraživanja suvremenih demografskih procesa u Bosni i Hercegovini izostaju.

Matematičko-statističkom i deskriptivnom analizom vitalno-statističkih podataka koje prikupljaju Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Federalni zavod za statistiku Federacije BiH, Republički zavod za statistiku Republike Srpske te Podružnica Agencije za statistiku BiH u Brčko distriktu za razdoblje nakon

posljednjega popisa stanovništva, od 2013. do 2022. godine, utvrđene su vrijednosti determinanti prirodnog kretanja stanovništva, ukupno i s obzirom na nacionalnu pripadnost, te indikatora demografskog starenja na državnoj, entitetskoj i kantonalnoj razini. Rezultati istraživanja ukazuju na uznapredovale procese starenja stanovništva u Bosni i Hercegovini te demografsko smanjenje kod svih konstitutivnih naroda. Podatci o prirodnom kretanju stanovništva prema nacionalnoj pripadnosti majke živorođenog djeteta odnosno nacionalnoj pripadnosti umrle osobe ukazuju na to da je u promatranome razdoblju prisutna negativna prirodna promjena kod sva tri konstitutivna naroda. Najveći apsolutni prirodni pad broja stanovnika od 2013. godine u Bosni i Hercegovini ima srpsko

stanovništvo koje je prirodnim putem izgubilo 56 220 ili 5,17 % stanovnika. Broj Hrvata prirodnim putem se smanjio za 30 588 odnosno 5,61 % što predstavlja najveći udio u smanjenju broja stanovnika prirodnim procesima u državi, a Bošnjaka za 11 272 ili 0,64 %. Povećanje koeficijenta starosti, dobne ovisnosti starih i ukupne dobne ovisnosti, negativna prirodna promjena i proces starenja stanovništva na području države u cjelini kao i na području svih entiteta i kantona rezultira sve većom opterećenošću državnog (socijalnog, zdravstvenog i mirovinskog) sustava i sve većim pritiskom na kontingent stanovništva u zreloj odnosno radno sposobnoj dobi.

10. INTERNA KONFERENCIJA | DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
ZA DOKTORANDE | PROSTOR, REGIJA, OKOLIS, PEJZAZ

2024

Andrija Mišetić, 2. godina

Savjetnik: prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

Kriteriji izdvajanja otočnih gradova u Republici Hrvatskoj

Ključne riječi: otočni gradovi, otoci, Republika Hrvatska, diferencijacija

Metodologija izdvajanja gradskih naselja u Hrvatskoj ima dugu tradiciju, najprije u okviru službene statistike, ali i u geografskim istraživanjima. Cilj je ovog istraživanja razviti metodu izdvajanja gradskih naselja na hrvatskim otocima koristeći aktualne, javno dostupne i na otočni kontekst primjenjive podatke. Na potrebu za tim ukazuju novija istraživanja koja ističu da je kod izdvajanja otočnih gradova bitno uzeti u obzir otok u smislu specifičnog konteksta prostornih odnosa između gradskog naselja i njegove okolice (Grydehøj i dr., 2015), kao

i samu gradsku prirodu proučavanog naselja. Time se ne umanjuje važnost postojanja jedinstvene urbano-ruralne diferencijacije na nacionalnoj razini, ali se za potrebe razumijevanja otoka kao ishodišta istraživačke perspektive (Baldacchino (2013), Grydehøj (2015), Hay (2006), Tutt (2014)), razvija dodatni metodološki instrument. Tipologije poput Tuttove (2014) koja prepoznaje tri vrste odnosa otoka i grada (otok blizu kopna „progutan“ velikim gradom čije su granice veće od samog otoka; kulturno-povijesni grad većeg prethodnog, ali ograničenog suvremenog značaja; proto-grad koji je zbog svoje odvojenosti ograničenog potencijala i funkcionalno

služi samo svom otočnom zaleđu) ili Grydehøjeve i dr. (2015) koji izdvaja dvije vrste (glavna populacijska središta većih otoka ili arhipelaga; izrazito urbanizirani mali otoci i arhipelazi) ukazuju na raznolikost otočnih gradova.

Izdvajanje gradova u Hrvatskoj se uglavnom temelji na veličini (broj stanovnika), socio-ekonomskim obilježjima (udio poljoprivrednog stanovništva/kućanstava, zaposlenih u II i III sektoru), centralnim funkcijama i administrativnom kriteriju, odnosno na njihovoj kombinaciji. Neki od istaknutih modela su Vreškov (2002, 2008), koji je uključivanjem centralnih funkcija prilagodio Lukić (2012) te model diferencijacije Državnog zavoda za statistiku (2011) kojim je postignuto suglasje znanstvenog i administrativnog pristupa.

Ovdje predložena metoda izdvajanja otočnih gradova u Hrvatskoj koristi gustoću izgrađenosti kao morfološki kriterij prilagođavajući rad Bibby i Shepherd (2004) na hrvatski otočni prostor, daje važnost centralnim funkcijama, odnosno ulozi promatranih naselja u organizaciji prostora te prilagođava minimalni broj stanovnika otočnom kontekstu. Koristi se i kriterij gustoće stanovništva (Eurostat, 2018) za naselja veličine između 1000 i 1500 stanovnika kao dodatni mehanizam provjere valjanosti. Tim je pristupom izdvojeno 14 otočnih gradskih naselja: Blato, Bol, Cres, Hvar, Korčula, Krk, Mali Lošinj, Novalja, Pag, Rab, Stari Grad, Supetar, Vela Luka, Vis.

10. INTERNA KONFERENCIJA
ZA DOKTORANDE

DOKTORSKI STUDIJ GEOGRAFIJE:
PROSTOR, REGIJA, OKOLIŠ, PEJZAŽ

2024